

Înființarea Patriarhiei Române reflectată în presa românească a vremii

Premise și ecouri: antologie tematică

Tincuța OJOG

Înființarea Patriarhiei Române reflectată în presa românească a vremii

Premise și ecouri: antologie tematică

Redactori:

Diac. Gabriel CHELARU

Daniel-Ionuț GHIȚULESCU

Tehnoredactare și copertă:

Laura-Raluca CRISTEA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OJOG, TINCUȚA

**Înființarea Patriarhiei Române reflectată în presa românească a vremii : premise și
ecouri: antologie tematică / Tincuța Ojog. - București : Editura Basilica, 2025**

Conține bibliografie.

Index

ISBN 978-606-29-0581-1

2

© Editura *BASILICA* – 2025

ISBN 978-606-29-0581-1

www.editurapatriarhiei.ro

editura@patriarhia.ro

Tipărit la TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI

tipografia@patriarhia.ro

CUVÂNT ÎNAINTE

Anul Domnului 2025 este marcat de câteva aniversări cu o semnificație covârșitoare pentru viața spirituală și bisericească a credincioșilor ortodocși din țara noastră, dintre care cele mai importante sunt: împlinirea a 1700 de ani de la Sinodul I Ecumenic de la Niceea (20 mai – 25 august 325), aniversarea a 140 de ani de la recunoașterea Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (prin Tomosul Patriarhului ecumenic Ioachim al IV-lea, din 25 aprilie 1885, întărit de Regele Carol I prin Decretul regal din 1 mai 1885) și sărbătorirea a 100 de ani de la ridicarea Bisericii noastre la demnitatea de Patriarhie (prin Hotărârea Sinodală din 4 februarie 1925, confirmată prin Decretul regal al Regelui Ferdinand I din 25 februarie 1925).

La propunerea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 29 februarie 2024, a declarat anul 2025 drept *Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române și Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea*. Programul-cadru (liturgic, cultural și mediatic) ce însoțește Hotărârea sinodală nr. 1715 din 1 martie 2024 prevede o diversitate impresionantă de activități pentru întreg anul omagial și comemorativ 2025.

Desfășurarea lor a început chiar din prima zi a anului – miercuri, 1 ianuarie 2025 –, când, la Catedrala Patriarhală, după Sfânta Liturghie și Slujba de Te-Deum, Preafericitul Părinte Patriarh

Daniel, în mod solemn, a anunțat proclamarea anului 2025 în Patriarhia Română drept *Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române și Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea*.

Momente remarcabile au avut loc în chiar ziua aniversării Centenarului – 4 februarie 2025. În Catedrala Patriarhală a fost săvârșită de către toți membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, prezidată de Întâistătătorul Bisericii noastre, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, aducându-se mulțumiri Preasfintei Treimi pentru împlinirile și încercările acestui veac de Patriarhat. Evenimentul cel mai așteptat, mai copleșitor și cu adevărat istoric a fost cel al proclamării solemne a canonizării a șaisprezece martiri, mărturisitori și mari duhovnici misionari români din secolul al XX-lea, moment care a avut loc după finalul Sfintei Liturghii.

În după-amiaza aceleiași zile a avut loc în Aula „Teoctist Patriarhul” Ședința solemnă a Sfântului Sinod dedicată omagierii Centenarului Patriarhatului românesc, în cadrul căreia a fost citit cuvântul aniversar, intitulat „O sută de ani de Patriarhat în Biserica Ortodoxă Română”, și au fost prezentate câteva volume apărute recent la Editurile Patriarhiei Române, dedicate momentului, și anume: volumul *Patriarhii României – 100 de ani. Evocări omagiale*, care a văzut lumina tiparului la Editura Basilica a Patriarhiei Române, broșura intitulată *Drumul Bisericii Ortodoxe Române spre Autocefalie și Patriarhat* și volumul *Slujbele Sfinților români proclamați cu prilejul Centenarului Patriarhiei Române*, publicat la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă.

Tot în contextul sărbătorii Autocefaliei și Patriarhatului, în Sfânta și Marea Joi, 17 aprilie 2025, la Altarul de vară al Catedralei Patriarhale din București, a avut loc, în cadrul Sfintei Liturghii, slujba solemnă a sfințirii Sfântului și Marelui Mir, prerogativă și semn văzut al deplinei autocefalii.

Fără îndoială că momentul cel mai important al Anului omagial 2025, de asemenea foarte așteptat de către poporul credincios, va fi sfințirea picturii în mozaic a Catedralei Naționale „Înălțarea Domnului – pomenirea Eroilor Neamului” și „Sfântul Apostol Andrei, ocrotitorul României” și deschiderea acesteia pentru slujire.

Punctul al IV-lea din Programul-cadru al Anului omagial prevede și realizarea de studii, comentarii, monografii și cărți de reflecție cu conținut biblico-patristic, moral, liturgic, catehetic, pastoral, social-filantropic, cultural-educativ și istoric pentru prezentarea *Anului omagial al Centenarului Patriarhiei Române* și *Anului comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea*.

Între cărțile deja publicate sau în curs de apariție la Editurile Patriarhiei Române sau la Eparhiile din țară și din diaspora dedicate *Anului omagial al Centenarului Patriarhiei Române* se numără și lucrarea de față, *Înființarea Patriarhiei Române reflectată în presa românească a vremii. Premise și ecouri: antologie tematică*, realizată de doamna Tincuța Ojog, doctor în istorie al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, bibliotecar în cadrul Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I” din București și colaboratoare a Editurilor Patriarhiei Române, la care a publicat până în prezent două importante lucrări, și anume: *Motivul corabiei în opera Sfântului Ioan Gura de Aur: între tradiție și inovație* (2015) și *Marea Unire din 1918 reflectată în periodicele bisericești existente în Biblioteca Sfântului Sinod și Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București. Bibliografie specială: 1917–2016* (2018).

De asemenea, autoarea volumului de față a publicat în diverse reviste de specialitate mai multe studii care reflectă preocupările domniei sale în domeniul istoriei și teologiei, precum: „Repere istoriografice privind cercetarea opera lui Ioan Hrisostom”, în: *Cercetări istorice*, Iași, 32/2013, pp. 95–112; „Simbolismul mării în opera lui Ioan Hrisostom”, în: *Lexic comun/Lexic specializat*, Ed. Institutului European, 1-2/2013, pp. 406–417; „Metafora corabiei și elogiul personajelor

biblice la Ioan Hrisostom”, în vol. *Flores Philologiae. Omagiu profesorului Eugen Munteanu, la împlinirea vârstei de 60 de ani*, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, pp. 277-284; „Truth or eloquence in the works of Latin Christian writers of 2-3 centuries?”, în: *Studia Antiqua et Archaeologica*, 18/2013, pp. 301-317; „Câteva semnificații ale metaforei corabiei în scrierile hrisostomice”, în: *Cercetări istorice*, Iași, 24-25/2011, pp. 137-147; „Corabia – metaforă a valorilor morale creștine în scrierile hrisostomice”, în: *Acta Moldaviae Meridionalis*, 31/2011, pp. 16-22; „Atitudinea Părinților greci din veacurile II-III față de tradiția oratorică”, în: *Studia Catholica Theologica*, 3-4/2011, pp. 21-29; „Vorbirea simplă: Ioan Hrisostom despre oratoria creștină”, în: *Classica et Christiana*, VII (2012), 1, pp. 85-95; „Metafora corabiei în opera lui Ioan Hrisostom”, în: *Classica et Christiana*, VI (2011), 2, pp. 387-406; „Discursuri și scrisori. Concepția culturală a regelui Carol I”, în: *De spiritu et anima: revista Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”*, 9/2024, pp. 35-41.

Volumul de față, de certă valoare documentară, prin punerea în circulație a 251 de texte (articole) din presa laică (culturală, politică, literară, economică etc.) și bisericească a anilor 1924-1925, în marea lor majoritate nemaiabordate niciodată în cercetarea istoriografică, reprezintă o importantă contribuție la reconstituirea contextului în care s-au desfășurat aprinsele dezbateri din societate, din Senat și Cameră, impresionantele evenimente și ceremonii legate de proclamarea Patriarhiei Române, legiferarea noii Instituții și întronizarea întâiului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Sunt de semnalat numele marilor personalități care au vorbit sau au scris despre necesitatea ridicării Bisericii noastre la vrednicia patriarhală: primul ministru Ion I.C. Brătianu, ministrul Al. Marghiloman, ministrul Al. Lapedatu, cărturarii Nicolae Iorga, Dr. Ion Lupaș, Dr. Dragomir Demetrescu, Onisifor Ghibu, Octavian Goga, Dimitrie G. Boroianu, Nichifor Crainic, Vasile Grecu, R. Căndea, Ioachim Crăciun, Arhim. Scriban, Alexandrina Gr. Cantacuzino, care s-au alăturat ierarhilor și preoților dedicați împlinirii acestui deziderat.

Trebuie să amintesc faptul că și membri ai Bisericii Greco-Catolice au susținut și apreciat această nouă demnitate a Bisericii noastre, cum au fost marele om politic Iuliu Maniu sau protopopul unit Ilie Dăianu.

Diversitatea publicațiilor periodice care abordează problematica legată de oportunitatea și necesitatea proclamării Patriarhiei Române, precum și a orientărilor acestora, evidențiază faptul că această temă a devenit una foarte populară și care s-a bucurat de un mare interes în întreaga societate românească.

Numai enumerarea titlurilor publicațiilor periodice, precum *Adevărul*, *Argus*, organ zilnic al comerțului, industriei și finanței, *Aurora*, *Biserica și școala*, foaia bisericească, scolastică, literară și economică, *Convorbiri literare*, *Cultul Eroilor*, *Curentul studențesc*, *Cuvântul*, *Cuvântul poporului*, foaie săptămânală, *Dacia*, *Dimineața*, *Economia națională*, *Foaia poporului*, cea mai veche foaie națională politică-religioasă înființată în anul 1892, *Gazeta Hunedoarei*, organ independent cultural, social și de informații, *Gazeta Transilvaniei*, *Glasul Bucovinei*, organ național românesc, *Îndreptarea*, organ politic al Partidului Poporului sub președinția Generalului Averescu, *Libertatea*, *Lumea politică și social*, ziar independent, *Lumina satelor*, *Lupta*, *Mișcarea*, *Monitorul oficial*. Dezbaterile Adunării Naționale Constituante a Senatului, *Neamul românesc*, foaia zilnică a Partidului Naționalist al poporului, *Opinia*, ziar politic cotidian, *Patria*, organ al Partidului Național român, *Primăvara*, ziar independent, *România întregită*, *România*, organ al Partidului național Român, *Sămănătorul*, foaie culturală-politică, *Societatea de mâine*, revistă săptămânală pentru probleme sociale și economice, *Solidaritatea*, *Telegraful român*, organ național bisericesc, *Țara noastră*, *Unirea poporului*, *Unirea*, foaie bisericească politică, *Universul*, *Veselia*, *Vestitorul*, organ al Eparhiei române unite de Oradea-Mare și revistă de cultură religioasă, *Viitorul*, în afara celor bisericești consacrate și cunoscute de cititori, evidențiază cu prisosință interesul viu și statornic al societății românești – membri ai clerului, politicieni, oameni de

cultură, academicieni, jurnaliști, oameni obișnuiți – față de dezideratul înălțării Bisericii noastre Naționale la demnitatea și vrednicia de Patriarhat.

Din această perspectivă, lucrarea de față este deodată atât un eficient instrument de lucru pentru cei preocupați de problema organizării noastre bisericești și de momentul proclamării Patriarhiei Române, un izvor bogat și inedit de informare, o frescă fidelă a epocii și vieții bisericești de acum un secol din țara noastră, cât și, de ce nu, o necesară, captivantă și utilă lectură.

Ps VARLAAM PLOIEȘTEANUL
Episcop-vicar patriarhal

PREFAȚĂ

Înființarea Patriarhiei Române în anul 1925 a fost un eveniment de o importanță capitală pentru istoria Bisericii Ortodoxe Române, care a determinat și a influențat în mod deosebit dezvoltarea instituțională și administrativă a acesteia în ultimul secol. Ridicarea sa la rangul de Patriarhie, la 4 februarie 1925, s-a realizat în contextul unor realități politice și sociale favorabile, ca urmare a unei strânse colaborări dintre Biserică și Stat.

Procesul prin care s-a ajuns la ridicarea în rang a Bisericii Ortodoxe Române a început imediat după Marea Unire din 1918, înfăptuindu-se în contextul consolidării unificării bisericești (1919-1925), dar și în scopul sporirii prestigiului Bisericii.

Înființarea Patriarhiei Române a trezit o atenție deosebită din partea presei vremii, deopotrivă laice și bisericești, care constituia unica sursă de informare și orientare din perioada interbelică.

Articolele cu privire la înființarea Patriarhiei Române apărute în publicațiile din anii 1924-1925 sunt grupate în jurul principalelor momente ale acestui important eveniment din istoria Bisericii Ortodoxe Române: premisele înființării Patriarhiei Române; Memoriul Facultății de Teologie din Cernăuți privitor la ridicarea Bisericii Române la rangul de patriarhie; Scrisoarea (datată 11 decembrie 1924) a lui Dionisie, episcopul vicar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, adresată mitropolitului primat Miron Cristea, cu propunerea înființării Patriarhiei Române; Actul de înființare a Patriarhiei Române; Proiectul de lege aprobat de Consiliul de miniștri pentru ridicarea

Scaunului Mitropolitan al Ungrovlahiei la rangul de Scaun Patriarhal; Legea pentru înființarea Patriarhiei Române; discursul Patriarhului Miron Cristea rostit în ședința din 4 februarie a Sf. Sinod după ridicare Sa la rangul de patriarh; discursul Patriarhului Miron Cristea ținut în Camera Deputaților, după alegere, la 17 februarie 1925; discursul lui Iuliu Maniu (Președintele Partidului Național Român) cu prilejul votării proiectului de lege pentru ridicarea Scaunului Arhiepiscopal și Mitropolitan al Ungro-Vlahiei la rangul de Scaun Patriarhal; discursul lui Anghel N. Demetrescu; urările de felicitare cu ocazia înființării Patriarhiei Române primite din partea guvernului Poloniei, din partea Î.P.S. Mitropolitului Antonie al Kievului și Galiției, refugiat în Serbia; scrisorile trimise Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol, celorlalte Patriarhii Ortodoxe Orientale, precum și tuturor Bisericilor Ortodoxe autocefale, vestindu-le înființarea noii Patriarhii; aducerea și prezentarea tomos-ului de recunoaștere a Patriarhiei Române de către Patriarhia ecumenică de la Constantinopol, în catedrala din București, duminică 27 septembrie 1925.

Înființarea Patriarhiei Române, lucru cerut demult și, poate, chiar grăbit de evenimentele ce avuseseră loc de curând în Constantinopol (expulzarea patriarhului Constantin al VI-lea), a dat naștere la exprimarea unor opinii diferite: de la necesitatea și susținerea înființării Patriarhiei Române până la contestarea ei. Unele articole, apărute în presa românească de atunci, vedeau în ridicarea la rang de Patriarhie a Bisericii Ortodoxe Române satisfacerea așteptărilor celor mai oportune, altele vorbesc despre rolul mare, pe care trebuie să îl aibă administrația patriarhală română în viitor, având în vedere noua situație politică și socială a Statului român, starea deplorabilă în care se afla Biserica Ortodoxă a Rusiei, starea de atunci a patriarhiilor din Orient și multe altele.

Publicațiile vremii tratează în detaliu momentele legate de înființarea Patriarhiei Române și prezintă informații precum:

- programul de lucru al anilor de administrație patriarhală;
- dreptul istoric al Bisericii Române de a avea o Patriarhie;

- motivele înființării Patriarhiei Române;
- rolul pe care-l va avea prin noul statut de Patriarhie la nivelul creștinătății;

- datoriile unei Biserici la conducerea căreia se află un patriarh.

Majoritatea opiniei publice românești a primit cu entuziasm vestea înființării Patriarhiei Române, entuziasm care a surclasat contestări apărute în presa internațională potrivit căroră Biserica Ortodoxă Română și Statul Român nu ar avea dreptul ridicării la rang de Patriarhie. Acest eveniment istoric a trezit în sufletele credincioșilor sentimente de bucurie, recunoștință, încredere și speranță în păstrarea și promovarea valorilor Ortodoxiei. De asemenea, recunoașterea oficială a acestui moment crucial în istoria bisericească și națională a României de către celelalte Biserici Ortodoxe autocefale a întărit prestigiul Bisericii Ortodoxe Române și a contribuit la consolidarea rolului său în lumea ortodoxă. Așadar, Patriarhia Română nu a fost doar o instituție administrativă, ci și un simbol al unității naționale, spirituale și culturale.

Articolele au fost cercetate și selecționate în scopul de a observa impactul și receptarea acestui eveniment important din istoria Bisericii Ortodoxe Române în societatea românească din perioada interbelică. Un alt obiectiv îndeplinit a fost inventarierea și documentarea celor mai semnificative momente din procesul prin care s-a ajuns la ridicarea în rang a Bisericii Ortodoxe Române din 1925.

Actuala antologie tematică vine să completeze și să aprofundeze, contribuția pe care presa vremii a avut-o în legătură cu promovarea și consemnarea înființării Patriarhiei Române din anul 1925. Prezentul volum aduce în atenția cititorilor surse documentare esențiale pentru cercetarea și evidențierea coordonatelor legate de înființarea Patriarhiei Române.

Conf. univ. dr. Mireille RĂDOI,
Directorul Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I”

Telegraful

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 300 Lei. — Șase luni 150 Lei. — Trei luni 80 Lei. — Pentru străinătate un an 600 Lei. Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Martia și Vinerea

Prețul inserțiilor: un șir pe 5 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Inițierea Patriarhatului românesc

În palatul Sfântului Sirod din capitală s-au întrunit în 4 Februar membrii Sf. Sinod sub președinția I. P. S. S. Mitropolitului Miron.

Sedința are o însemnătate epocală: s-a luat hotărârea inițierii patriarhatului românesc.

Propunerea a fost făcută, în numele I. P. S. Sale Mitropolitului Pimen al Moldovei, care fiind bolnav, n'a putut participa la această sedință, de către I. P. S. Sa Nectarie, Mitropolitul Bucovinei.

Di Al. Lapedatu, ministrul cultelor și artelor, arată care este punctul de vedere al guvernului în chestiunea aceasta și evidențiază necesitatea inițierii patriarhatului românesc.

P. S. Sa Lucian, al Romanului, dă citire memoriului facultății de teologie din Cernăuți, memoriu care conchide că este un drept al bisericii românești de a fi înălțată prin inițierea patriarhiei.

I. P. S. Sa Gurie, arhiepiscopul al Basarabiei, și P. S. Sa Dionisie, al Ismailului, se exprimă în același sens.

P. S. Sa Varolomeu, al Râmnicului Nouli Severin, în calitate de referent, citește următorul act de inițiere a patriarhatului român, primit cu mare entuziasm de toți cei de față:

Actul de inițiere a Patriarhatului românesc

Cu vrerea lui Dumnezeu și prin printrile lui puteri, poporul român a ajuns să-și arate, în hotărâre străbună înțelegere și în libertățile lui, maturitatea desăvârșită și puternicia națională la care s'a ridicat. Maturitatea și puternicia aceasta sânt în mâinile lui izbânzii, sânt în mâinile lui podabene, sânt în mâinile lui zăcământuri de vlagă și înălțare, dar mai presus de orice, sânt drepturi și datorii, care îl leagă de astăzi înainte, în modul cel mai firesc, de trupul și de soarta națiunilor mari, adică de răspunderile și de îndatoririle acelor popoare și state care au creat și continuă să creeze progresul în civilizația întregii omeniri. Poporul român de astăzi prin urmare s'a ridicat, în vâzul lui și în vâzul omenirii, prin însuși meritul său, nu numai peste robia și neisprăviile lui de ieri, care l-au împiedicat să-și reverse, în opera de înaintare a lumii, întreaga valoare a propriei sale ființe, dar s'a ridicat la rangul superior și demn de cooperare și de garant al acestei opere de progres general și de civilizație înfinită.

Rengul acesta însă, întemeiat cum văzăm pe puternicia și pe maturitatea lui de azi, impune poporului român obligația de a-și crea și de a-și însuși, toate mijloacele și instituțiile, nu numai culturale, politice și economice de ordin civil și laic, dar și pe cele bisericești prin care să-și poată pune în valoare, pentru rolul civilizației la care e chemat, sufletul, capacitățile și însușirile lui launtrice și să-și asigure, pentru binele comun, fructificarea tradițiilor și a izbânzilor sale. Ca o urmare firească deci a acestui rang și rol civilizației, poporul român își inițiază de astăzi înainte, prin propria lui suveranitate, politica și bisericească, Patriarhatul pentru biserica ortodoxă română recunoscând Mitropolitul de București al fărâșii de Patriarh al României, în locul titlului de până azi de Primat al României. De astăzi înainte, în virtutea acestui act de superioară înzestrare bisericească, Mitropolitul Capitalei române, va purta ca titlu protocolar și canonic numirea de „Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlației, Patriarh al României”. La inițierea Patriarhatului acesta românesc, Biserica și statul nostru au fost de altfel îndemnați și îndreptățiți, pe lângă motivele de mai sus, și de sporiție, atât ca număr, cât și ca populație ortodoxă, a Eparhiilor fărâșii.

Din opt câte au fost până la războiul întregirii neamului, eparhiile fărâșii s'au ridicat astăzi la 18, adică s'au sporit cu 10 avându-le între ele 5 Mitropolii și însumând cu toate la un loc o populație ortodoxă română de peste 14 milioane. Prin sporiția aceasta, România de astăzi a devenit o putere ortodoxă de mână întâi în Orientul creștin, întrecând cu mult Jugoslavia, care are totuși de mult Patriarhatul său, reînviat din nou în zilele noastre, și însemnând pentru Biserica ortodoxă cea de a toată lumea, o temelie și un braț puternic de sprijin, cum din nefericire și din cea mai nemângâiată durere pentru poporul și biserica română, nu mai pot însemna ca număr și ca poziție socială, multe din vechile, din canonicile și din altele de strălucite Patriarhate istorice ale ortodoxiei universale. Însemnătatea bisericească deci a poporului român de azi a contribuit și ea la creșterea Patriarhatului românesc, tot așa după cum însemnătatea bisericească a Rusiei de dinainte de Trupul Petru cel Mare, a creștat pentru Rusia de atunci Patriarhatul rusesc.

Să se știe însă că pe lângă însemnătatea de azi a bisericii românești, se cuvine să se mai țină seamă pentru creșterea patriarhatului de azi și de însemnătatea

ei din trecut, odedă de rolul filantropic și ocrotitor, pe care l-a jucat în susținerea Orientului creștin de sub turci, cu mijloacele bănești ale poporului român și cu mângâierile ei, cum și de rolul de apărătoare a credinții ortodoxe, în Orient, pe care biserica română și l-a îndeplinit în secolul al 17-lea împotriva protestantismului prin Sinoadle dela Suceava și dela Iași și prin lucrarea înaltă: „Mărturisirea credinței ortodoxe a Mitropolitului român Petru Movila, aprobată și folosită, după revizuirea ei de către patriarhii orientali, de toate bisericile ortodoxe”. Pe baza acestor considerații era firesc de sigur să se recunoască bisericii și statului român nu numai dreptul, dar chiar și datorita de a-și crea în situația lor de acum, un patriarhat românesc ca cel pe care îl inițiază astăzi Sf. Sinod.

În vederea deci a maturității și a puterniciei neamului românesc, devenită astăzi prin vrerea lui Dumnezeu și prin puterile lui, liber și întregit, în vederea obligațiilor acestui popor de a-și pune în valoare, pentru progresul și civilizația omenirii, maturitatea și puternicia lui și de azi și de mâine prin toate instituțiile și mijloacele pe care le-ar crede el necesare acestui scop, pe baza mai ales a autocriticii noastre bisericești, adică a dreptului bisericii ortodoxe române de a dispune liber de sine cum va găsi cu cale, în afară bine înțelese dogme, de morală, de cult și de canoane în legătură cu acest depozit comun și obligator pentru toate bisericile popoarelor ortodoxe, Sf. Sinod al bisericii ortodoxe române, hotărăște în sedința sa de astăzi 4 Februar 1925 cu consimțirea și a onor. Guvern, inițierea patriarhatului românesc. Întâia statelor al colegiului episcopal românesc, având a se intitula pe viitor: „Arhiepiscop și mitropolit al Ungro-Vlației și Patriarh al României”.

Hotărârea aceasta va fi înaintată și onor. guvern, spre înlăturare legală și spre sancționare de Majestatea Sa Regele Ferdinand I. al României. În același timp, ea va fi comunicată și tuturor bisericilor surori din întreaga lume ortodoxă de Răsărit, care în vederea motivelor arătate mai sus, cum și a învățăturii Sf. Apostol Pavel din Romani, unde el le zice creștinii ori că sânt dator să se arate între ei: „unul pe altul cu dragoste frățească iubind, unul pe altul cu cinstire mai mare făcând” (Romani cap. XII. v. 10). de sigur că nu vor întârzia să se bucure de această sporiție în putere și în însemnătate a surorilor lor române, trimițându-i cu drag și cu grabă frățească lor îmbrățișare și recunoaștere. —

Un eveniment în viața noastră națională

— Patriarhia Română —

Un act de o covârșitoare importanță națională — un eveniment epocal — s'a săvârșit zilele trecute, în zădărnica solemnă pe care a finit-o Sfântul Sinod.

Ierarhii Sf. Biserici autocefele române și reprezentanții guvernului Țării au instituit Patriarhia română.

S'a realizat astfel nu numai un vis scump al inimilor creștinilor români de pretutindeni, dar s'a împlinit și o măsură care era de multă vreme

Dacă îndelungate eforturi naționale, depuse de o lungă serie de ani, au dus însăși la întregirea hotarelor românești, dragostea de Dumnezeu a acestui popor al nostru și cultul credinței strămoșești nu puteau să nu și găsească încununarea în instituirea Patriarhiei Române.

În zilele Regelui care, primul, avu gloria de a fi al României pentru întâia oară în țară, — înființarea Patriarhiei din București este afirma-

Sfințitatea Sa Miron, Patriarhul Român

necesară pentru prestigiul autorității noastre ca Stat și Biserică.

Poporul român, ajuns cu propriile lui puteri în situația respectată pe care o are, face și în domeniul religios, dovada deplină a maturității sale, afirmând supremația română în viața sufletească a Peninsulei Balcanice.

rea și a puterii spirituale, îndrăgind puterea politică.

Cât privește omul pe care Dumnezeu l-a chemat la atât de înalta cinste de a fi întâiul Patriarh al României, El a fost binecuvântat — cu însuși cari face din El „un ales” în cel mai deplin înțeles al cuvântului, și o chemare de păstrare a strălucitei tradiții a sfintei Biserici Române.

PATRIARHATUL ortodox român

Declarațiile d-lui Ministru al Cultelor ALEX. LAPEDATU

—Necesitatea înființării patriarhatului român.— Rațiunile înființării lui.— Poate Biserica ortodoxă și Statul român să institue însăși un Patriarhat?— Cum se va proceda?— Când se va institui Patriarhatul?

Solicitat de presă, d. Alex. Lapedatu, ministrul cultelor și arhierilor, a binevoit a ne face următoarele declarații, prin care chestiunea înființării Patriarhatului ortodox român e pusă în deplină lumină. Publicăm aceste declarații în ordinea în care d-sa a răspuns chestiunilor ce i s-au pus.

Necesitatea înființării Patriarhatului român

Cât de firească e necesitatea ridicării Scaunului arhiepiscopial și metropolit în al Ungro-Vlahiei, în calitate de Primat al României, în rangul de Patriarhat al Bisericii ortodoxe române, acum, după realizarea unității noastre naționale, reiese și din faptul că ea s'a impus, în același timp și în mod independent, tuturor celor ce se preocupă de probleme actuale ale Statului român și Bisericii sale.

S'a impus T. P. S. Mitropolit al Moldovei, Seniorul Episcopatului român, ca și d-lui Ion I. C. Brătianu, președintele consiliului de miniștri, s'a impus d-lui N. Iorga, ca și d-lui C. Argetoianu, care, încă de acum câteva luni, mi-a vorbit de această chestiune ca de o necesitate de ordin național, și s'a impus, de sigur și altor asemenea personalități ale vieții noastre publice și eclesiale.

Rațiunile înființării lui

Creaarea Patriarhatului român e reclamată de situațiunea actuală de superioritate numerică și morală a Bisericii ortodoxe române față de celelalte Biserici ortodoxe așezate, de rolul, mai însemnat uneori de cât al tuturor Patriarhatelor împreună, pe care Biserica noastră l-a avut în trecut, timp de secole, ca apărătoare și protecție a Creștinilor din Orient și de prestigiu politic de care se bucură Statul român în rândul celorlalte State ortodoxe, prestigiu ce trebuie să și-l păstreze și prin poziția Bisericii sale.

În adevăr, am rămas azi, după dezagregarea forței împărăției rusești și desorganizarea Bisericii de acolo, cel mai mare Stat ortodox, cu o populațiune drept credincioasă mai numeroasă de cât în oricare altul și cu o Biserică care și-a restabilit unitatea sa sinodală încă din primul an al independenței României noi și pe cale de a realiza, acum, și unitatea organizării sale administrative.

Biserica ortodoxă română a fost, a priori, se știe, chiar și după instituirea Patriarhatului rusesc și creșterea puterii teocratice moscovite, apărătoarea și protecțiunea creștinilor din Orient de sub dominațiunea păgână. Și aceasta nu numai în cele morale, ci și în cele materiale și culturale. Nici una din Bisericiile ortodoxe nu se poate pretinde de un atare rol, care să o pună — și sub acest raport — în situațiunea de superioritate față de celelalte.

În stăruie breșilei bolilor de care

se bucură Statul român în rândul celorlalte State ortodoxe reclamă cu necesitate ca Biserica sa națională să nu rămână, în realitate, cu Bisericiile acestora și acțiunile comune cu ele, în situație de inferioritate, numai prin faptul că, în

D-I ALEX. LAPEDATU
Ministrul cultelor

ordinea sa ierarhic, nu are încă un Patriarhat național ca și acela.

Aceste sunt rațiunile negreșite mai mult de cât suficiente, pentru crearea Patriarhiei ortodoxe române. La ele se mai poate adăuga încă una. Și anume. Dacă Biserica romano-catolică din țară se va constitui, cum e firesc, într-o singură provincie metropolită cu sediul în Capitală, nu e cu puțință ca Biserica oficială a Statului român, cea ortodoxă, să rămână în situație ierarhică de egalitate. Și aceasta nu din motive de amor propriu, ci din anumite rațiuni de Stat.

Poate biserica ortodoxă și statul român să institue însăși un Patriarhat?

Negreșit că da. Biserica noastră e autocesală, iar Statul suveran. Biserica și Statul își pot da așa dar organizația ce cred că convine mai bine necesităților și intereselor lor. Pentru chestiunea de față, eu atât mai vârtos, eu cât, prin instituirea unui Patriarhat român, nu se schimbă absolut nimic în constituția organică actuală a Bisericii noastre și nu se aduce nici o atingere, de nici un fel, raporturile sale cu Biserica ecumenică a

Răsăritului, singura cu care Biserica română ortodoxă se găsește în legătură, ce privește unitatea dogmelor.

Cum se va proceda?

Cum am mai spus, inițiativa e la Sf. Sinod, singurul organ cu cădere a propune instituirea Patriarhatului român. Propunerea s'a și formulat de I. P. S. Mitropolit al Moldovei, ca membru senior al Episcopatului nostru. Ea e subserisă de toți ceilalți ierarhi și va fi acceptată, în mod solemn, de Sf. Sinod, care va redacta, în urmă, actul acestui moment istoric, dezvoltând considerațiile ce l-au determinat să ridice Scaunul arhiepiscopial și metropolit al Ungro-Vlahiei la rangul de Patriarhat.

Actul acesta se va comunica, după cum e obiceiul, celor patru Patriarhi ecumenici, de origine apostolică (Constantinopol, Ierusalim, Antiohia și Alexandria) și, de sigur, pentru condescendență, Patriarhilor de creațiune națională a celorlalte Biserici ortodoxe.

Guvernul va veni apoi să consacre, prin lege, filiața Patriarhatului ortodox român.

Ce privește modalitatea, părțile sunt împărțite.

Unii socot că aceasta să se facă în legătură cu legea de vellecare a Bisericii, într-un cânt, atunci, zic dânsii, această Biserică își capătă unitatea sa desăvârșită și Patriarhatul trebuie să se prezinte ca un atribut al acestei unități.

Alții sunt de părere că fiind vorba de un act de caracter național, de epocală însemnătate istorică, instituirea Patriarhatului nostru trebuie să se facă prin lege specială. Eu împărtășesc acest punct de vedere, pentru că socotesc că unitatea Bisericii ortodoxe române s'a restabilit în 1919 când trespătră pârți ale sale s'au întrunit în Sf. Sinod.

Când se va institui patriarhatul?

Cât mai curând. Poate chiar după sărbătorile. În tot cazul, Conciliul ecumenic dela Ierusalim, din Mai viitor, la care Biserica ortodoxă română va participa, trebuie să ne găsească cu Patriarhatul instituit.

Viitorul,

XVIII (1924), 5033, vineri 12 decembrie, p. 4.

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Prefață	11
Introducere	15
Lista articolelor de presă.....	29
Înființarea Patriarhiei Române reflectată în presa românească a vremii. Premise și ecouri: antologie tematică.....	49
Index de autori	595
Index de surse	596
Anexă – facsimile.....	599